

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
ОСНОВИ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол № 8 від 25 січня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

## ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

<b>1. Загальна інформація</b>	
<b>Назва дисципліни</b>	Основи римського приватного права
<b>Викладач (-і)</b>	Олійник Оксана Степанівна, доцент, кандидат юридичних наук
<b>Контактний телефон викладача</b>	+ 38 (0342) 596130
<b>Е-mail викладача</b>	<a href="mailto:oksana.oliinyk@pnu.edu.ua">oksana.oliinyk@pnu.edu.ua</a>
<b>Формат дисципліни</b>	Очний
<b>Обсяг дисципліни</b>	3 кредити ЄКТС, 90 год.
<b>Посилання на сайт дистанційного навчання</b>	<a href="https://d-learn.pro/">https://d-learn.pro/</a>
<b>Консультації</b>	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами вищої освіти, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри <a href="https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу">https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу</a> Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань, здійснення керівництва науковими роботами.
<b>2. Анотація до навчальної дисципліни</b>	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є приватно-правові відносини та особливості їх регулювання в період існування Римської держави, а також реципіювання норм римського приватного права у більш пізніх правових системах.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Загальна частина. Правовий статус особи в римському приватному праві.</li> <li>2. Особлива частина. Зобов'язальні правовідносини в римському приватному праві.</li> </ol> <p>Римське приватне право є історично сформованою системою права, яка регулювала майнові та особисті немайнові відносини (цивільні відносини) у сфері приватного інтересу особи, та яка відіграла виключну роль у розвитку сучасної світової цивілістики. Навчальна дисципліна «Основи римського приватного права» закладає основи правової культури, юриспруденції загалом, а також дає знання про історію становлення та розвитку основоположних інститутів приватного права.</p> <p><u>Основними джерелами</u> навчальної дисципліни виступають Закони XII таблиць, окремі види законів Стародавнього Риму (постанови народних зборів, постанови сенату, імператорські конституції), праці видатних римських юристів, Звід законів Юстиніана (Дигести, Кодекс, Інституції, Новели).</p> <p>Вивчення римського приватного права в умовах формування цілісної ефективної системи приватного права, рекодифікації окремих приватно-правових інститутів виступає основою базової підготовки здобувача освіти-юриста, дає ті засоби і навички, які є необхідні для формування юридичного способу мислення, сприяє розумінню суті, техніки та логіки побудови сучасних нормативно-правових актів. Вивчаючи римське приватне право, здобувач освіти вчиться аналізувати норми права не тільки в статичній, а й у динаміці історичного розвитку, що надає можливість всебічного оволодіння правовими знаннями та розвитку його професійної правосвідомості. Римське приватне право, виступаючи основою сучасного цивільного права, сприяє у підготовці фахівців, спроможних забезпечити повноцінну інтеграцію України у світове співтовариство.</p>	
<b>3. Мета та цілі навчальної дисципліни</b>	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Основи римського приватного права» є формування у здобувачів освіти цілісної системи знань про загальнотеоретичні засади римської та сучасної цивілістики, засвоєння таких фундаментальних понять та категорій</p>	

як справедливість, розумність, добросовісність; засвоєння основ правового регулювання сімейних, речових, зобов'язальних, спадкових, процесуальних відносин в Стародавньому Римі, інших категорій та інститутів, які сьогодні в більшості своїй реципійовані в цивільному праві України, та уміння практичного застосування цих знань у діяльності юриста.

Основними цілями вивчення дисципліни «Основи римського приватного права» є набуття здобувачами освіти знань та розуміння змісту основних положень та принципів римського приватного права; особливостей його формування та розвитку, аналіз основних джерел римського приватного права, визначення положень римського приватного права, реципійованих у сучасному приватному праві, формування у здобувачів освіти сучасного правового світогляду та мислення, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення конкретних питань практичної діяльності на основі досвіду римського приватного права.

#### **4. Програмні компетентності та результати навчання**

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел римського приватного права та результатів наукових досліджень приватно-правових відносин.

Здатність застосовувати знання положень римського приватного права у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області основ римського приватного права та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в сфері приватного права на основі системи знань римського приватного права.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку римського приватного права, його місця у загальній системі знань про суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

Здатність застосовувати знання з основ римського приватного права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

Здатність до критичного та системного аналізу, порівняння правових явищ римського приватного права і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

*Соціально-гуманітарна ерудованість*

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

*Комунікація.*

Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

*Праворозуміння.*

Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

#### **5. Організація навчання**

##### **Обсяг навчальної дисципліни**

<b>Вид заняття</b>	<b>Загальна кількість годин</b>
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	28
самостійна робота	42

<b>Ознаки навчальної дисципліни</b>			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
4	081 Право	2	вибіркова
<b>Тематика навчальної дисципліни</b>			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
<b>Модуль I. Загальна частина.</b>			
<b>Правовий статус особи в римському приватному праві</b>			
Тема № 1. Поняття римського приватного права та його значення в історії розвитку юриспруденції. Система римського приватного права		1	1 6
Тема № 2. Джерела римського приватного права		1	1 5
Тема № 3. Правове становище особи в Римській державі		2	2 5
Тема № 4. Шлюбно-сімейні правовідносини в римському приватному праві		2	2 1
Тема № 5. Здійснення та захист прав. Виникнення суду та його види. Судочинство у Стародавньому Римі		1	2 2
Тема № 6. Вчення про позов. Позовна давність		1	2 2
Тема № 7. Речове право Риму та його правова характеристика		1	2 3
Тема № 8. Загальна характеристика прав на чужі речі у Стародавньому Римі		1	2 3
<b>Модуль II. Особлива частина. Зобов'язальні правовідносини в римському приватному праві.</b>			
Тема № 9. Загальні положення зобов'язального права		2	2 2
Тема № 10. Загальне вчення про договори		2	2 3
Тема 11. Правова характеристика окремих видів договорів		2	4 1
Тема 12. Загальні положення про позадоговірні зобов'язання. Квазіконтракти		1	2 3
Тема 13. Зобов'язання, що виникають із правопорушень (делікти). Квазіделікти		1	2 3
Тема 14. Спадкове право в Римській державі		2	2 3
<b>ЗАГ.:</b>		<b>20</b>	<b>28 42</b>
<b>6. Система оцінювання навчальної дисципліни</b>			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (з наступними змінами та доповненнями) – <i>текст розміщений на сайті Інституту <a href="https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННІОІ.pdf">https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННІОІ.pdf</a></i></p> <p>Контроль успішності здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною системою. Підсумковий бал складається з суми балів, отриманих впродовж семестру і дорівнює сумі підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття</p>		

	(максимально 45 балів); балу за контрольну роботу (максимально 50 балів); балу за індивідуальне завдання (максимально 5 балів).
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма здобувачами вищої освіти одної письмової модульної контрольної роботи. Робота виконується на 14 семінарському занятті та охоплює два змістових модулі: Загальна частина. Правовий статус особи в римському приватному праві; Особлива частина. Зобов'язальні правовідносини в римському приватному праві.</p> <p>На контрольну роботу виноситься 2 описових завдання, які оцінюються в 10 балів кожне, завдання щодо визначення 5-ти термінів, які оцінюються по 2 бали кожен термін, 7 закритих тестових запитань, які оцінюються по 2 бали, задача, правильний розв'язок якої оцінюється у 6 балів. Максимальний бал за контрольну роботу становить 50.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> здобувачі освіти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри <a href="https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/">https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/</a></i></p>
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (п.4.6).
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий контроль – залік. Для здобувачів вищої освіти, які не мають заборгованостей та набрали за результатами семестрового (поточного) контролю не менше 50 балів, залік виставляється на останньому семінарському (практичному) занятті за результатами семестрового (поточного) контролю відповідно до п.п. 4.6.1 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Для здобувачів вищої освіти, які набрали за результатами семестрового (поточного) контролю менше 50 балів, передбачено виконання залікової роботи у письмовій формі. Заліковий білет включає 2 описових завдання, які оцінюються в 20 балів кожне, завдання щодо визначення 5-ти термінів, які оцінюються по 4 бали кожен термін, 7 закритих тестових запитань, які оцінюються по 4 бали, задача, правильний розв'язок якої оцінюється у 12 балів. Максимальний бал за залік – 100 балів.</p> <p>Залік може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання.</p>
<b>7. Політика навчальної дисципліни</b>	
<u>Письмові роботи:</u>	

Планується виконання здобувачами освіти обов'язкових та додаткових видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання, письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань – *Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри* <https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/>

#### Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

#### Відвідування занять:

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають лекції і практичні заняття навчальної дисципліни.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник навчальної дисципліни віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача вищої освіти (п. 5.1.2 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf>

### **8. Рекомендована література**

1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підручник. Харків: Право, 2008. 224 с.
2. Калюжний Р.А. Римське приватне право: підр. для вищ. навч. закл. / Р.А. Калюжний, В.М. Вовк. К.: Атіка, 2012. 408 с.
3. Макарчук В. С. Римське приватне право: навч. посіб. К.: Атіка, 2012. 256 с.
4. Орач Є. М., Тищик Б.Й. Римське приватне право: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Ін Юре, 2012. 392 с.
5. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. К.: Юрінком-Інтер, 2013. 528 с.
6. Основи римського приватного права: підручник / В. С. Макарчук, В. Я. Марковський. – Харків : Право, 2021. 352 с

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Олійник О.С. Основи римського приватного права: Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів 2-го курсу денної форми навчання (спеціальність 081 «Право», галузь знань 08 «Право»). Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут ПНУ, 2018.

2. Олійник О.С. Основи римського приватного права: Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів 2-го курсу денної форми навчання (спеціальність 081 «Право», галузь знань 08 «Право»). Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут ПНУ, 2018.

<https://kcp.pnu.edu.ua/navchalno-metodychni-materialy/>

**Викладач** \_\_\_\_\_ **Оксана ОЛІЙНИК**